

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA,

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından açıklanan verilere göre, 2020 Mart sonu itibarıyla, Türkiye'nin kısa vadeli (vadesi 1 yıldan kısa olan) dış borç stoku, 168,9 milyar ABD doları düzeyinde olup bunun da 121,6 milyar doları özel sektöre, 47,3 milyar doları kamuya ait bulunmaktadır.

Hiç kuşku yok ki, Türkiye ekonomisi bu borcu çevirecek kapasitedir. Ancak Türkiye ekonomisinin yapısal sorunları yanında iç ve dış konjonktürel olumsuzluklar nedeniyle borçlanma maliyetinin giderek yükselmesi gerçeği ile karşı karşıyayız; Türkiye giderek daha kısa vadeli borçları daha yüksek faizlerle almaktadır. Bu konu elbette ülke ve dünya ekonomi ve siyasi çevrelerince takip edilmektedir. İşte son günlerde yoğun bir şekilde Türkiye'nin gündemini işgal eden "swap anlaşmaları" bu çerçeveden bulunan bir yöntem olduğu, Türkiye'nin borçlanma sorununu aşmak için maliyetinin normal borçlanmanın çok üzerinde olmasına rağmen bu yönetime başvurmak zorunda kaldığı iddiaları mevcuttur.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından 20 Mayıs 2020 tarihinde yayımlanan basın duyurusunda; "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Katar Merkez Bankası arasında 17 Ağustos 2018 tarihinde imzalanan ikili para takası (swap) anlaşması tadil edilmiştir. Yapılan değişiklikle swap anlaşmasının tutarı 5 milyar ABD doları karşılığı Türk lirası ve Katar riyalinden 15 milyar ABD doları karşılığı Türk lirası ve Katar riyaline yükseltilmiştir. Para takası anlaşmasının temel hedefi yerel para birimleri üzerinden gerçekleştirilen ticareti kolaylaştırmak ve iki ülkenin finansal istikrarına destek sağlamaktır." denilmiştir.

Finansal piyasalarda para swapı, "İki tarafın belirli bir vade ile farklı para birimlerini belirlenmiş bir faiz ile değiş tokuş yapmaları" şeklinde tanımlanmaktadır. Vade sonunda işlem tersine çevrilerek paralar ait oldukları ülkelerin merkez bankalarına iade edilecektir.

Bu bağlamda aşağıdaki sorularımın Hazine ve Maliye Bakanı Sn Berat ALBAYRAK tarafından cevaplandırılmasını arz ederim. 21.05.2020

(M. B. Bekaroğlu)

Mehmet Bekaroğlu
İstanbul Milletvekili

30227

- 1- Söz konusu swap işleminin vadesi ne kadardır?
- 2- Bu işlem sırasında uygulanan faiz oranları nedir?
- 3- Dış borç ödemelerinde dolar ihtiyacı bulunmasına rağmen TL riyal swap işleminin yapılmasının nedeni nedir?
- 4- Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin döviz gelirlerinin corona virüsü salgını nedeniyle düştüğü bu nedenle dış borç ödemelerini yapabilmek için dış finansman ihtiyacının arttığı dikkate alındığında Katar riyali cinsinden olsa da bir swap anlaması yapılmış olması önemlidir. Ancak bu borçlanmanın mevcut ihtiyacı karşılamak açısından yeterli bulunmadığı hususundaki iddialar karşısında ne düşünüyorsunuz?
- 5- Katar Riyali'nin konvertibilitesinin düşük olduğu ve Türkiye'nin Riyal verip dolar almasının zor olduğu, bu nedenle bu swap işleminin getirisinin görece az olacağı yönündeki iddialar karşısında ne düşünüyorsunuz?
- 6- Türkiye ile Katar arasındaki dış ticaret hacminin sadece 1,6 milyar dolar civarında bulunmasına karşın TCMB açıklamasında, para takası anlaşmasının temel hedeflerinden birisinin yerel para birimleri üzerinden gerçekleştirilen ticareti kolaylaştırmak olarak ifade edilmesini ne ölçüde inandırıcı buluyorsunuz?
- 7- Katar'a swap ile verilen TL'nin bu ülke tarafından dolara çevrilmesinin TL üzerinde baskı yaratması olasılığı var mıdır?
- 8- Uluslararası Para Fonundan ve ABD Merkez Bankasından dolaylı yöntemlerle kaynak arayışında olduğunuz yönündeki iddialar doğru mudur?
- 9- Dış borçlanma faizlerinin yükselişinde olumsuz bir faktör olarak algılanan ülke risk priminin 20 Mayıs 2020 itibarıyla 569.94 seviyesine ulaşmasını sadece corano virüs salgınında oluşan ekonomik şartlara mı bağlıyorsunuz?
- 10-Merkez Bankasından 2020 yılı içinde önceden kullanılan kar payı avansı ödemesi ve birikmiş ihtiyat akçesi toplamı olan 40.5 Milyar TL'lik tutara rağmen, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin Nisan 2020 sonu itibarıyla 72.8 Milyar TL açık verdiği, faiz harcamalarının 55.296 Milyar TL'ye ulaştığı bir dönemde kısa vadeli borçları daha yüksek faizlerle alınan borçlarla çevirme stratejisinin ne kadar doğru olduğunu düşünüyorsunuz? Böylesi bir borç stratejisinin sürdürülebilirliği mümkün müdür?
- 11-Borç öteleme seçeneği gündeminizde bulunmakta mıdır?
- 12-Daha iki gün önce "Türk Lirasına koronavirüs nedeniyle getirilen likidite kısıtlamaları" nedeniyle artık elverişli koşullarda takas edilemeyeceğinden bahisle Türk lirası işlemlerini geçici olarak durdurduğunu açıklayan Avrupa merkezli takas şirketleri Euroclear Bank ve Clearstream Banking'in, 20.05.2020 tarihli ve 9031 sayılı Kurul Kararı ile; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bankaların yurt dışıyla swap işlemlerinin öz kaynaklarının yüzde 0.5'iyle sınırlandırılması uygulamasından bilahare muaf tutulmasının nedeni nedir? Dış kaynaklı spekülatif ataklar karşısında milli ve yerli adım atılması konsepti kapsamında BDDK'nın bu tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?